

UDK(083.1)(4-672EEZ):347.921.5:341.176(4):341.231.5:616-036.21

Dr Miloš M. Petrović¹

PROPISI EVROPSKE UNIJE

PREPORUKA SAVETA EVROPSKE UNIJE O KOORDINISANOM PRISTUPU OGRANIČAVANJU SLOBODE KRETANJA KAO ODGOVORU NA PANDEMIJU KOVIDA 19

Unutrašnje tržište Evropske unije, kao i privilegije evropskih državljana, proističu iz takozvane „četiri slobode“ koje se odnose na neometano kretanje radnika, robe, kapitala i usluga unutar teritorije te nadnacionalne zajednice. Budući da je pandemija kovida 19 značajno poremetila, pa čak i onemogućila potpuno uživanje tih privilegija, pogotovo onih što se odnose na mobilnost građana, institucije Evropske unije mesecima su radile na razvijanju procedura kako bi ojačale zajednički okvirni pristup slobodi kretanja, s jedne strane, imajući u vidu epidemiološku situaciju, s druge strane. Kao rezultat takvih nastojanja u oktobru 2020. godine usvojene su i preporuke Saveta Evrope o koordinisanom pristupu ograničavanju slobode kretanja kao odgovoru na pandemiju kovida 19, čije će odredbe biti analizirane dalje u tekstu. Premda se radi o pravno neobavezujućem aktu, njegovim usaglašavanjem Evropska unija demonstrirala je zajedničko stajalište spram tog izazova, s tim da je državama članicama, u čijim je nadležnostima donošenje epidemioloških mera, ostavljeno da samostalno urede taj aspekt u skladu sa svojom internom procenom. Takođe, uspostavljanjem procedure za redovno objedinjavanje i ažuriranje informacija u Evropskom centru za sprečavanje i kontrolu bolesti omogućeno je jednostavnije praćenje situacije na nivou Unije i pružen doprinos osećanju evropskog zajedništva koje u prethodnom periodu nije bilo uvek vidljivo.

Još 10. marta 2020. godine vlade država članica založile su se za uspostavljanje zajedničkog mehanizma u kontekstu pandemije kovida 19, a od tada je donet i niz

---

¹ Autor prikaza je doktor političkih nauka u domenu međunarodnih i evropskih studija i master u domenu evropskog prava.

I-mejl: petrovic1milos@gmail.com

smernica radi podrške koordinisanom pristupu očuvanju slobode kretanja (odredbe 7–8). Zaštita javnog zdravlja predstavlja legitiman osnov za preduzimanje mera za ograničavanje kretanja unutar Evropske unije, čije je uređivanje u nadležnosti država članica (npr. uvođenje obaveze karantina pri prelasku granice, u skladu s odredbom 10). Ipak, u cilju zaštite mobilnosti, ali i suzbijanja prekograničnih pretnji, bilo je neophodno ustanoviti koordinisani pristup, pri čemu bi se prilikom donošenja ograničavajućih mera moralo voditi računa o načelima poput nediskriminacije i proporcionalnosti (odredbe 9-10). Blagovremeno i jasno informisanje na evropskom nivou suštinski je važno za očuvanje te slobode i ograničavanje negativnih posledica epidemioloških i drugih mera, čime se na adekvatan način pruža doprinos predvidljivijem i bezbednijem okruženju (odr. 19).

Preporuka se zasniva na 26 načela. Među opšta načela ubraja se potreba za ravnotežom između prioriteta očuvanja javnog zdravlja, s jedne strane, i poštovanja evropskih principa, s druge strane, pri čemu bi ograničavajuće mere bile privremenog karaktera u skladu s razvojem epidemioloških prilika (1–2). Takođe, među članicama Unije ne sme da bude diskriminacije u smislu da epidemiološka situacija i s njom povezane mere treba jednako da se odražavaju na sve zemlje, pri čemu se ograničenja ne smeju zasnivati na državljanstvu, već na lokacijama gde je osoba boravila u prethodnom dvonedeljnom periodu (3–4). Države treba da dozvole prihvatanje svojih i drugih evropskih građana i da pojednostave proceduru tranzita, kao i da vode računa o specifičnostima graničnih područja i geografski isturenim oblastima (5–6).

Preporukom se ustanovljuju zajednički uslovi pri razmatranju ograničenja slobode kretanja u kontekstu pandemije kovida 19: ukupan broj novoregistrovanih slučajeva zaraze tom bolešću na 100.000 stanovnika na regionalnom nivou u poslednjih 14 dana; udeo kovid pozitivnih testova u odnosu na ukupan broj testova na nedeljnom nivou, kao i broj sprovedenih testova u protekloj sedmici (8). Kako bi se obezbedila pouzdanost podataka, države članice Evropskom centru za sprečavanje i kontrolu bolesti nedeljno treba da šalju podatke prema prethodno navedenim uslovima, a poželjno je i podatke po regionalnom principu, kako bi se mere po potrebi što više teritorijalno suzile (9). Na osnovu tih podataka, mapiraju se rizični regioni kako bi se jednostavnije i s većom predvidljivošću donosile odluke na svim nivoima. Na objavljenj mapi države članice, pojedine zemlje iz Evropske zone slobodne trgovine, kao i njihovi regioni, biće obojeni u zeleno (kao najbezbednije), narandžasto, crveno (zabrinjavajuće) i sivo (bez podataka ili s nedovoljno sprovedenim testiranjima), u skladu s načelom 10. države ne bi trebalo da ograničavaju kretanje unutar „zelenih“ zona (12), dok u slučaju ostalih postoje preporuke koje su navedene u okviru načela 13.

U okviru odredaba kojima se bliže reguliše koordinacija među članicama, državama se preporučuje da međusobno, kao i s evropskim telima, razmenjuju

informacije te da obaveštavaju Brisel u slučaju pooštavanja ili olakšavanja mera (14–16). Nadalje se uređuje i zajednički okvir u pogledu potencijalnih ograničenja za putnike iz rizičnih oblasti (17–24), uključujući i moguće izuzetke ili ublažene mere za zdravstvene radnike, prevoznike, pacijente koji putuju iz medicinskih razloga i druge grupe pod određenim okolnostima. Takođe, države se podstiču i da svim relevantnim akterima pruže blagovremene i sveobuhvatne informacije koje se odnose na ograničavajuće mere i posledice po slobodno kretanje.

Izvor

- Preporuka Saveta Evropske unije o koordinisanom pristupu ograničavanju slobodnog kretanja kao odgovoru na pandemiju kovida 19, 11689/1/20 REV 1, 2020/0256(NLE), Brisel, 12. 10. 2020.